

handlande i stad, som genom handel till afhemtning af vin eller maldrycker främja olofflig utskänkning eller eljest föranleda oordningar, all vidare försäljning af nämnda drycker på sätt som medgifvits kommunalnämnd i § 14 af Kongl. förordningen den 18 September 1874 angående vilkoren för försäljning till för-
tärning på stället af vin m. m., sådan denna § numera lyder genom Kongl. kungörelsen den 30 November 1876.

Om remiss af denna motion till tillfälligt Utskott anhålles.

Stockholm den 25 Januari 1884.

Liss Ol. Larsson.

Häruti instämmer:

S. M. Olsson.

N:o 68.

Af Herr **Liss Ol. Larsson:** *Om upphörande af den i kommunallagarne aktiebolag tillerkända rösträtt.*

De motioner, som förut varit inom Riksdagen väckta derom, att den i kommunallagarne aktiebolag tillerkända rösträtt måtte försvinna, hafva visserligen blifvit afslagna, men saken är, synes mig, af sådan vikt, att jag anser det nödigt att å nyo fästa Riksdagens uppmärksamhet derå — och detta så mycket hellre, som de skäl, hvilka förut anförts emot förslaget, icke visat sig hållbara, och aktiebolagens så väl antal som storlek sedan dess tillväxt i en då ej anad grad.

En motionär — en framstående ledamot af Första Kammaren — yttrade: »Penningen får mera än sin rätt, då han får tala icke genom vissa kända personer, utan genom penningemassor, bakom hvilka stå en hel flock af sväfvande, rörlige penningemän, hvilka skifta sina lottsedlar; och sedan de först utöfvat valrätt i den kommun, de såsom medborgare tillhöra, träda de för andra gången fram, men under den väldiga skepnaden af ett delegareombud, som fyller valurnan till sin öfversta brädd.

Detta är aktiebolagens valrätt.

Det kunde vara obegripligt, att denna valrätt, som är aktiebolagen fränkänd i mig veterligen alla föregående representationsförslag, likväl är dem erkänd genom vår nuvarande Riksdagsordnings, på kommunal-lagen hvilande valrätts stadganden. Men det är just emedan valrätten icke är i grundlagen intagen, som den förut så ofta fördömda aktiebolagens valrätt kunnat af förbiseende blifva erkänd. Exempelvis äro i Konstitutions-Utskottets memorial vid 1841 års riksdag, till sammanjemkning af Riksståndens skilda meningar, aktiebolag uttryckligen undantagna från rösträtts utöfning vid riksdagsmannaval. Så äfven i 1848 års Kongl. förslag, der vanliga bolag hafva valrätt, men bolag grundade på aktier från denna rätt uteslutas. Likaledes i Konstitutions-Utskottets afgifna förslag samma år. Äfven i von Hartmansdorffs förslag 1851. Kan det vara troligt, att en obillighet, som redan insågs i lagförslag för 30 år sedan, under en tid då aktiebolagen ännu lågo i linda, skulle kunna länge ega bestånd i våra dagar, då de uppvuxit till sådana penningejettar, vi nu se dem?

Det kunde ifrågasättas, huruvida icke alla bolag i gemen borde fränkännas valrätt. Men dessa bestå af ett mindre antal kände, synlige och qvarvarande delegare, hvilka sålunda kunna anses som en samfäld personlighet, hvilket deremot på intet sätt är händelsen med den stora, nära okända, ombytliga skara lottegarare, hvilka i synnerhet med sin solidaritet endast bilda det fullkomligt opersonliga kapitalet, som utöfvar tvåfaldig rösträtt, först såsom enskilde kommunalmedlemmar och sedan lägger sig i valurnan såsom en tryckande guldklimp.»

Hvad jag här citerat skrefs visserligen för 16 år sedan, men dessa skäl för borttagande af aktiebolagens rösträtt hafva sedan dess icke förminskats, utan tvärtom tilltagit i styrka.

Det kan ej vara hvarken klokt eller lyckligt att låta aktiebolag, hvars delegare ofta nog äro anonyma och med kommunens behof och bästa alldeles obekanta, genom en nästan lika obekant och för kommunens sanna bästa ligkiltig person, utöfva rösträtt inom kommunen —

en rösträtt som på många ställen är afgörande för kommunens alla beslut; men ännu oklokare, att icke säga rent af farlig, är denna aktiebolagens rösträtt vid val af landstingsmän, hvilka skola utse ledamöter till Riksdagens Första Kammare, ty i flera fall kunna dessa bolagsaktier till hufvudsaklig del innehafvas af icke svenskar, och på detta sätt kunna främmande makters undersåtar indirekt utöfva ett afgörande inflytande på val af riksdagsmän till Första Kammaren.

På dessa i korthet anförda skäl vågar jag vördsamt hemställa, att Riksdagen behagade för sin del besluta,

att den i kommunallagarne aktiebolag tillerkända rösträtt måtte försvinna.

Om remiss af denna motion till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 25 Januari 1884.

Liss Ol. Larsson.

Häruti instämma:

A. Hansson,
i Solberga.

C. Johanson.
